

ersity

FINESTRA

Fotografía: David Gonzales

«De la Salut Pública al Desenvolupament Sostenible en un món interconnectat: tota una vida dedicada al servei públic»

Gro Harlem Brundtland, vicepresidenta de The Elders

Conferència al Haas Center for Public Service de la Stanford University

Palo Alto, 12 de març de 2014

El 2007, Nelson Mandela va reunir a diferents líders mundials retirats de la primera línia política i que gaudeixen d'un prestigi internacional inqüestionable per fer-los-hi l'encàrrec de fundar una entitat que es fes càrrec de donar continuïtat al seu llegat moral: la promoció de la pau i els drets humans. Així va néixer The Elders, organització que avui ocupa bona part del temps de Gro Harlem Brundtland, exlíder del laborisme noruec, la qual, com detalla en la present conferència, té com a carta de presentació una dilatada trajectòria que va des de ser la primera dona primera ministra de Noruega a directora general de l'Organització Mundial de la Salut, passant per ser promotora del conegut com Informe Brundtland, on per primera vegada es parlà del concepte de «desenvolupament sostenible». Tota un experiència vital que la converteixen en un referent ineludible per les generacions futures.

Fa un any vaig ser l'encarregada de pronunciar el discurs inaugural del Fòrum de l'Energia d'Oslo, una cita anual que actualment gaudeix d'un gran prestigi i que té lloc al meu país, Noruega; allà vaig tenir l'ocasió de conèixer una de les ponents principals, la doctora Sally Benson, directora del Projecte Clima Global i Energia de la vostra universitat. Uns mesos més tard em van convidar a fer una conferència al seu Simposi d'Investigació, que va tenir lloc l'octubre de l'any passat. L'endemà mateix, el meu marit i jo ens vam trobar amb professors i estudiants d'aquest camp tan ampli, aquí a Stanford, i em van tornar convidar, aquest cop per un període més llarg, com a conferenciant convidada durant aquesta primavera. Quan em van convidar em va venir a la ment que era curiós que, amb totes les activitats i viatges que he estat realitzant durant la meua llarga i intensa vida professional i política, encara no havia tingut l'oportunitat de venir a aquesta famosa universitat i conèixer el seu ambient tan polifacètic i inspirador.

La meua vida ha estat dominada per tota una sèrie d'enormes desafiaments. També ha estat un viatge continu

d'aprenentatge, d'investigació i d'impuls del canvi i la innovació, basat en un compromís per la promoció de la justícia i la igualtat de drets i d'oportunitats per a tothom.

Vaig tenir la sort de néixer en un petit país equitatiu, democràtic i cada cop més pròsper. Vaig tenir uns pares amb conviccions profundes i que em van educar per creure en una societat basada en la solidaritat i en uns valors compartits. Vaig esdevenir metgessa, especialista en Salut Pública. Em vaig casar i vaig tenir quatre fills. També vaig entrar en política, una responsabilitat que va dominar la meua vida durant les tres dècades següents, tant a nivell nacional com internacional, fins que vaig combinar la meua professió i la meua experiència en lideratge i em vaig convertir en la primera dona al capdavant de l'Organització Mundial de la Salut.

I ara, deu anys després, sóc una persona «gran», que col·labora amb un grup de personalitats i líders independents per promoure la pau i els drets humans com a eina per resoldre els conflictes, i per contribuir a trobar solucions a problemes que a primer cop d'ull poden semblar irresolubles.

» La meua vida ha estat un viatge d'aprenentatge, investigació i impuls del canvi i la innovació, basat en un compromís per la promoció de la justícia i la igualtat de drets i d'oportunitats per a tothom

Fa mig segle, a mitjans dels anys 1960, vaig tornar a Noruega després d'un any d'estudis postuniversitaris a Harvard; era una jove metgessa, de només 25 anys. La carrera de Medicina la vaig fer a Oslo, i llavors ja tenia el meu Màster en Salut Pública i estava preparada per accedir a la funció pública. Això va ser quatre anys abans que es descobrís petroli per primer cop a la plataforma continental de Noruega, tot un exemple de com es pot produir un canvi radical en molt poc temps. En les dècades següents, Noruega es va convertir en un dels principals productors de gas i petroli del món.

És per aquest motiu que totes dues [referint-se a Sally Benson] vam coincidir al Fòrum de l'Energia d'Oslo, en un país on ningú preveia que hi poguessin haver tants recursos naturals sota la plataforma continental del Mar del Nord. En el que havia de ser el seu darrer intent de prospecció després d'una sèrie d'intents fallits, l'empresa petrolífera Phillips Petroleum va descobrir el jaciment anomenat Ekofisk, el 1969, l'inici de l'ascens de Noruega com a important nació petrolífera. Com va poder ser, doncs, que aquesta jove metgessa acabés sent conferenciant sobre Energia i Desenvolupament Sostenible a Stanford?

Quan vaig triar ser metgessa, tenia clar que volia treballar per la salut i els

drets humans, per una societat justa i equitativa, i per millorar les oportunitats per a tothom, sobretot per a les dones. Veia clarament que les nenes eren objecte de discriminació, a l'escola, així com en la vida familiar i laboral, fins i tot a Noruega, un país democràtic i socialment avançat. Això no estava bé, era injust. Vaig sentir una gran necessitat de treballar per millorar aquesta situació. Així doncs, vaig triar la meua especialitat en conseqüència: la meua atenció ja estava centrada en la Salut Pública.

A Harvard em vaig familiaritzar amb l'àmbit internacional. Els meus companys eren metges, sovint amb deu o quinze anys d'experiència a les espatlles, provinents de tots els continents. Era la més jove de la classe, i vaig poder beneficiar-me d'experiències i cultures d'arreu del món. Tenia curiositat pels rols de les dones en diferents societats i circumstàncies. El meu treball principal va ser sobre la lactància materna, les pràctiques i tendències en tot el món, ja que em vaig especialitzar en la salut materna i infantil. El foment de la lactància materna es va convertir en un dels molts temes que vaig impulsar quan vaig tornar a Oslo i vaig començar a treballar a la Direcció General de Salut, ja que havia vist més clarament encara la seva importància tant per a la mare com per a l'infant.

El 1981, com a primera ministra, vaig tenir l'oportunitat de donar suport activament a la Resolució que estava preparant l'OMS per regular la comercialització de sucedanis de la llet materna, un producte que soccava cada vegada més el millor aliment, el més saludable i el més segur per als nadons, un dels molts exemples de com els compromisos a llarg termini realment poden marcar la diferència. El fet de posar continuament en relleu la importància de la lactància materna des dels anys 1960 ha portat a Noruega a estar al capdavant en les estadístiques internacionals sobre la prevalença de la lactància materna.

Aquests esforços no eren només una qüestió aïllada, sinó que formaven part d'un programa d'acció molt més ampli per als drets i les oportunitats de les dones en la societat i en la vida laboral. Era plenament conscient que, per assolir el dret de les dones de ser mares i caps de família alhora, es requereixen canvis deliberats en la societat.

Quan vaig deixar el meu càrrec, el 1996, la durada del permís de maternitat amb el 80% del salari ja havia arribat a un any, i s'acabava d'aprovar el dret dels pares de disposar de quatre setmanes. Quan el govern laborista va abandonar el poder la passada tardor, aquest dret tan important arribava a les catorze setmanes, cosa que signifi-

Avui el permís de paternitat a Noruega és de catorze setmanes. Els empresaris ja no podien considerar les dones com a únics «riscos potencials» d'absència per maternitat!

ca que els empresaris ja no podien considerar les dones com a únics «riscos potencials» d'absència per maternitat!

Quan em van demanar que formés part del govern, nou anys després de Harvard, de seguida em vaig adonar que així podria ampliar les meves activitats tant professionals com d'activisme social, i tenir una major influència en la promoció de diversos canvis necessaris a Noruega.

Però... com va poder succeir, això? Simplement per casualitat? Bé, diria que en part sí. En primer lloc, el primer ministre es va arriscar bastant en escollir-me a mi. I, francament, necessitem més persones com ell, tant homes com dones, que estiguin disposats a assumir riscos i tenir una mica de coratge!

El 1974, per a sorpresa de tots —i jo la primera—, aquesta jove metgessa va ser nomenada ministra de Medi Ambient. Havia estat treballant en Salut Pública i en les qüestions de la dona, inclosa la planificació familiar, però no tenia cap ambició en el sentit d'entrar en política, tot i provenir d'una família de polítics. I em va semblar un repte més gran encara quan el primer ministre em va deixar clar que no m'estava demanant de fer-me càrrec del ministeri de Salut, sinó del ministeri de Medi Ambient.

A l'hora de considerar la resposta a aquest gran repte, atesa la meva falta

d'experiència en política, em vaig fer a mi mateixa una pregunta fonamental: com podria ni que fos contemplar la possibilitat de donar una resposta negativa, ateses les meves creences i conviccions que les dones han d'assumir les mateixes responsabilitats que els homes, en una societat amb igualtat de drets per a homes i dones? Altres persones es plantejaven una pregunta molt diferent: com podia ser que s'hagués escollit una jove professional com jo, que no havia treballat durant anys al partit i mai s'havia presentat per a cap càrrec públic?

No hi ha dubte que una de les raons d'aquesta elecció radical va ser la creixent presa de consciència, també dins del Partit Laborista¹ i del moviment sindical, que ja no era acceptable seguir tenint un desequilibri de gènere tan pronunciat en els nostres òrgans de decisió. En aquell moment, només el 10% dels parlamentaris eren dones. Érem tres dones en un govern de dinou membres. Estava clar que era el moment per al canvi!

Per sort, aquesta elecció del primer ministre va ser vista com una història d'èxit, a mesura que el temps passava i em posava a prova. I només vuit me-

sos després vaig ser elegida la primera dona vicepresidenta del meu partit. Això va augmentar considerablement les meves possibilitats d'influir en les polítiques que es durien a terme i de prendre iniciatives.

Jo havia vist, però, un temps abans, que el meu paper com a ministra de Medi Ambient es podia beneficiar de la meva formació mèdica i en salut pública. Després de tot, la nostra major preocupació relacionada amb el medi ambient és la salut de les persones, tot i que cal adonar-se de com de dependents hem esdevingut tots plegats de la salut del nostre planeta. La meua experiència personal, la meua formació en Salut Pública, el meu punt de vista internacional, assolit a Harvard... Tot hi va ajudar. Igual que els meus nou anys de servei públic. Havia estat desenvolupant programes i polítiques de salut escolar i planificació familiar a nivell nacional i, més tard, a la nostra capital, Oslo.

I va resultar que no tenia por. Vaig sentir confiança en el fet de basar sempre els meus arguments i les meves decisions en l'ètica i en les dades; vaig dir sempre el que pensava; vaig viatjar per tot el país i vaig representar Noruega en l'esfera internacional. Això també va ser una plataforma des de la qual insistir en les dades, els fets, i en conclusions basades en la investigació. Va contribuir

¹ En noruec, *Det Norske Arbeiderparti*, partit socialdemòcrata forma part de la Internacional Socialista.

» No hi ha cap dubte que la prosperitat i la qualitat de vida a Noruega és el resultat de les polítiques actives en igualtat de la dona, en tots els sectors de la societat

a crear credibilitat i confiança dins del meu partit, en la resta de partits polítics, i en la resta de països.

Els llaços clau entre salut i medi ambient, i entre salut i desenvolupament, s'havien convertit en el centre del meu pensament ja a Harvard, però es van intensificar i demostrar encara més quan vaig passar a tenir responsabilitats polítiques deu anys més tard. Em vaig adonar que havia d'ampliar en gran mesura la meua visió, cap a les cartes de la majoria dels meus col·legues de gabinet: finances, indústria, energia, transport, salut, educació, així com planificació urbana i rural... tots estaven a càrrec de polítiques que tenien efectes sobre el medi ambient. Va ser molt important analitzar i dur a terme els canvis necessaris en les polítiques governamentals per promoure un medi ambient més saludable.

Per altra banda, també podria prendre la iniciativa per donar suport a noves oportunitats per a dones i infants, mitjançant la legislació sobre el permís parental i sobre la igualtat de drets també en la vida laboral. Aquestes polítiques han canviat les condicions de vida i oportunitats per a les dones i homes al meu país tant com el sector del petroli. Actualment no hi ha cap dubte que la prosperitat i la qualitat de vida a Noruega és, fins i tot en major mesura, el resultat de les polítiques actives en

igualtat de la dona, en tots els sectors de la societat.

A l'hora d'analitzar l'excursionista d'esdeveniments de la meua vida, la següent pregunta és: com va poder ser que l'encara jove vicepresidenta del partit es convertís en primera ministra, en un àmbit ple d'homes experimentats i ambiciosos? Això va ser gairebé sis anys després. Quan vaig ser nomenada primera ministra, als 41 anys, la més jove de Noruega, molts dels homes que havien donat suport a una dona com a líder secundària no estaven preparats en absolut per veure com aquesta dona es convertia en líder de primera fila! A molts d'ells ells va agafar per sorpresa que l'opinió pública, dins i fora del nostre partit, apuntés cap a un canvi tan radical.

Com es va produir, aquest desenvolupament? No hi ha una resposta senzilla, sinó una sèrie de factors que hi van tenir el seu paper. La gent en aquell moment ja tenia unes majors possibilitats de seguir les notícies i els esdeveniments, d'observar els seus líders en diferents situacions i moments crítics. Tenien més elements per formar-se una impressió personal.

El mite que les dones no estaven igual de preparades i que no eren igual de capaces que els homes d'ocupar alts càrrecs de responsabilitats de govern es va anar trencant gradualment, a me-

sura que la gent va poder observar els seus polítics de més a prop.

En aquella època les qüestions mediambientals preocupaven cada cop més la ciutadania. Vaig aprovar noves lleis i nous programes molt exigents per evitar la contaminació de l'aigua i de l'aire, i vaig actuar a nivell internacional per lluitar contra la pluja àcida i la contaminació transfronterera de l'aire i l'aigua. Moltes persones van donar suport a aquest enfocament proactiu.

I quan estava sota els focus d'atenció de la premsa internacional, va arribar una prova de foc. Una de les vàlvules de seguretat de la plataforma petrolífera Bravo, del jaciment Ekofisk de l'empresa Phillips Petroleum, va cedir i es va produir una fuga incontrolada de cru. Mai havien arribat tants periodistes a Noruega com llavors.

El meu Ministeri va aprovar donar al govern plena autoritat per fer front a aquesta situació, i per proporcionar a l'empresa les instruccions necessàries sobre les mesures de control que s'havien d'instaurar. La meua resposta política des del Parlament em va proporcionar credibilitat en un moment en què des de l'opinió pública es produïa una tempesta de crítiques envers el Govern.

Una vegada més, la meua experiència i el fet de basar sempre les meues decisions en les dades, els meus anys als Estats Units amb els meus pares

quan era una nena, així com el meu any a Harvard, em van ser d'una gran ajuda en aquesta situació crítica i desafiant. Vaig poder respondre centenars de periodistes de parla anglesa directament en la seva llengua, uns periodistes que em plantejaven preguntes difícils, sovint tècniques i no només polítiques, ja que jo era el principal càrrec polític al capdavant de la situació durant aquella crisi.

Vaig tenir sort. No tots els ministres del govern sabien anglès en aquells temps. La meua vida i la meua educació m'havien donat, un cop més, una oportunitat excepcional. Tot i que va ser molt dur, amb molt poques hores de son i amb prou feines temps per als àpats durant nou dies i nou nits, me'n vaig sortir. Allò em va demostrar que podia fer front a situacions excepcionals, fins i tot sota una enorme pressió.

Tots vam tenir molta sort i vam quedar infinitament alleujats, ja que els nostres esforços es van veure coronats per l'èxit quan dos nord-americans, Red Adair i Boots-Hansen, experts del golf de Mèxic, van aconseguir controlar la fuga el novè dia. Va ser el dia abans del Primer de Maig, un dia festiu important a tot el país, en què tots els polítics del meu partit tenien previstos actes públics o discursos per inspirar la nostra militància. Tota Noruega va respirar alleujada. Tothom havia estat molt preocupat per

les possibles conseqüències ambientals d'aquell accident, però també per les repercussions sobre el nostre orgull i el nostre prestigi com a país.

Durant aquell temps vaig estar sotmesa a una dura prova, tant en públic com al Parlament. Els líders de l'oposició em van posar entre l'espasa i la paret tan bé com van saber. Vaig respondre amb fets i dades, els vaig recordar que hi havia hagut un ampli consens al voltant de les principals decisions sobre la nostra política petroliera, així com sobre les nostres mesures de control de la contaminació, i vaig aconseguir mantenir-me ferma.

La meua reflexió és la següent: una crisi representa un gran repte; us pot fer caure, però també és una gran oportunitat per aconseguir un major respecte.

La composició del meu segon govern, el 1986, va ser notícia també a internacional. El titular principal era que «Noruega tenia un govern femení». Sí, una dona com a primera ministra, vuit dones ministres, i deu ministres homes.

A principis dels anys 1980, després d'haver-me convertit en primera ministra i posteriorment líder de partit, vam a provar una llei per la qual almenys el 40% dels membres d'un òrgan elegit havia de ser d'un o altre sexe. Vam tenir cura de fer una llei neutra, per impedir que els homes tinguessin un argument fàcil contra aquest principi.

No obstant això, la meua sèrie d'enormes desafiaments no havia acabat.

Després del meu primer i curt mandat com a primera ministra, el 1981, en aquell moment com a líder de l'oposició i líder de partit, se'm va presentar un important repte internacional. El secretari general de l'ONU [Javier Pérez de Cuéllar] es va posar en contacte amb mi per demanar-me de liderar una nova Comissió Independent per monitoritzar les nombroses tendències perilloses a què s'enfrontava la humanitat i el planeta: creixement de la població, destrucció del medi ambient, pobresa i falta de desenvolupament...

Quan li vaig comentar que jo ja estava més que totalment ocupada com a líder de l'oposició, el secretari general em va dir: «No oblidis una cosa: ets l'única ministra de Medi Ambient que ha arribat a convertir-se en primera ministra». Tenia raó. Jo sempre havia estat convençuda i era conscient de la necessitat d'enfocar els problemes des d'una perspectiva intersectorial i multidisciplinària i, veient que no tenia cap solució alternativa satisfactòria per proposar-li, vaig passar a fer-me càrrec d'una tasca que aparentment semblava impossible.

De nou, em vaig enfrontar a un repte i vaig tenir sort! Vaig tenir l'oportunitat de triar el millor equip de comissaris possible d'arreu del món, entre els

» No hi ha més manera de protegir el planeta que tenint cura de les necessitats i les aspiracions justes de tots els pobles, no només d'aquells que han nascut en l'entorn d'uns pocs privilegiats

quals hi havia economistes, biòlegs, figures polítiques i experts en matèria de medi ambient i desenvolupament. Estava convençuda que havíem de retratar la imatge real del món, no sotmetre'ns a la dominació d'Occident i del Nord. La majoria procedia de països en desenvolupament, la qual cosa era una novetat en la història de les iniciatives internacionals. De nou, vam haver de lluitar incansablement per assolir una representació raonable de les dones. De fet, no era cap sorpresa. De nou, va funcionar l'enfocament basat en dades i fets.

Va ser essencial dissenyar un equip de persones basat en la confiança mútua i amb un objectiu comú. Al cap i a la fi els fets van fer possible que assolíssim un informe unànime. Van sorgir els interessos nacionals, però els vam saber superar. Les creences religioses van ser l'aspecte més difícil de resoldre en alguns casos.

A l'hora de debatre sobre el tema clau que suposa el dret al coneixement i l'accés als serveis de planificació familiar i l'espai per als fills, vam lluitar amb molta força per superar les nostres diferències, però al final els fets i les creences convincents van prevaler: les dones han de tenir els mateixos drets humans que els homes. Va ser la primera vegada que es va formular a escala internacional un missatge i una anàlisi unànimes

del paper clau que té la dona i les seves implicacions intrínseques. Va tenir un efecte real alhora que es posava en marxa la preparació de la Conferència Internacional de Població i Desenvolupament de 1994 al Cairo.

L'informe que vam redactar formulava el concepte de «Desenvolupament Sostenible: un patró de desenvolupament que té cura de les necessitats de les generacions del present sense malmetre la possibilitat de satisfer les necessitats de les generacions del futur». No hi ha més manera de protegir el planeta Terra que tenint cura de les necessitats i les aspiracions justes de tots els pobles, no només d'aquells que han nascut en l'entorn d'uns pocs privilegiats. Crec que l'informe «El nostre futur comú» ha superat la prova del temps, basat en l'àmplia consulta i els contactes amb ONG, governs, la indústria i la comunitat científica. De fet, ja ha passat gairebé un quart de segle i les recomanacions i els missatges clau encara són els mateixos que hem de reivindicar.

El repte que suposa el canvi climàtic, sobre el qual hem alertat tan clarament, cada cop provoca més preocupació. No obstant això, el món encara no és capaç d'assolir el pla d'acció i compromís tan necessari i urgent per salvar el planeta i el futur de la humanitat. Un exemple d'això és la taxa sobre les emissions de

CO2 de la plataforma continental de Noruega, a la dècada de 1990, quan el meu govern seguia les recomanacions més importants de l'informe i es preparava per a les de Rio 1992.

Les protestes van ser generalitzades a escala nacional i internacional! Com podia ser que el meu govern gosés contemplar l'aplicació d'impostos en la seva pròpia indústria exportadora? També a Rio, tots els líders de països exportadors de petroli van insistir a reunir-se amb mi per dir-me que una mesura així era absolutament inacceptable. La resposta que els vaig donar va ser alta i clara: aquesta mena de polítiques són les que s'han de posar en pràctica, no només a Noruega, sinó arreu del món.

El 1996, després d'un total de deu anys com a primera ministra en un període de quinze anys, vaig decidir que era el moment de deixar la primera línia. Noruega funcionava bé, ens enfrontàvem a la meva segona elecció nacional consecutiva i ja teníem un nou líder al partit preparat per prendre el relleu, tot i que no hi havia cap demanda popular de canvi de lideratge. Les enquestes em donaven llavors el suport més alt que mai havia tingut. La meva dimissió va ser una sorpresa per a tothom, a Noruega i a l'escenari internacional. Vaig arribar per sorpresa i vaig marxar igualment per sorpresa.

Hem de sentir i reflexionar, analitzar i actuar, essent completament conscients de fins a quin punt hem arribat a ser interdependents en les nostres pròpies societats i arreu del món

En realitat, aquella decisió va fer possible que continués treballant en assumptes internacionals, d'igual manera que em van inspirar quan tot just acabava els meus estudis de medicina. No tenia cap pla en ment, però aviat em van proposar i demanar que concentrés els meus esforços en el sector de la Salut Pública, ja que s'acostava l'elecció del director general de l'OMS.

Va arribar l'hora, un cop més, de fer front a un nou desafiament considerable. El 1998, el pla i la plataforma que preparava per prendre les regnes de l'OMS tenien a veure amb la innovació i la renovació. Necessitàvem una base de fets millor i més credibilitat per poder construir aliances, tant públiques com privades, per promoure una acció molt més eficaç a escala mundial. Era conscient sobretot que havíem de col·locar la salut en el primer lloc de l'agenda política. Havíem d'arribar a l'esperit dels ministres de finances i dels primers ministres, que havien d'actuar com a veritables ministres de sanitat, en el marc de la responsabilitat que tenen, per aplicar una política de gran abast capaç de satisfer les necessitats i servir els drets dels seus pobles, dins i fora dels seus propis països.

Recordo que una vegada, en l'anomenat «torn de preguntes» al Parlament, després d'un intens intercanvi amb el líder de la oposició, vaig acabar

exclamant: «Sí, en efecte, tot això està relacionat amb tota la resta». En aquella època, fa gairebé vint anys, aquesta resposta va ser immediatament objecte de crítiques, fins i tot alguns la van ridiculitzar pel fet de ser evasiva i poc clara. És interessant, però, que avui dia aquesta resposta sovint se cita amb gran respecte i fins i tot amb admiració!

En el meu paper de metgessa i experta en salut pública, he après a mirar de prop tant els detalls com la situació general, els aspectes petits i els grans, a través d'una lent que ho abasta tot. Aquest enfocament està relacionat amb la ment i amb el cos, amb els vincles que compartim entre éssers humans, amb les comunitats i les societats que creem, amb el nostre entorn i el medi en què vivim. Avui dia també està relacionat amb el planeta Terra mateix, tenint en compte que la humanitat s'enfronta a reptes de gran importància en la nostra relació amb la natura. Hem de sentir i reflexionar, analitzar i actuar, essent completament conscients de fins a quin punt hem arribat a ser interdependents en les nostres pròpies societats i arreu del món.

Ben aviat em vaig adonar que els assumptes clau del desenvolupament —economia i finances, medi ambient, salut i educació— només es podien plantejar d'acord amb les preocupaci-

ons i els valors comuns, els drets humans dels homes i les dones, i la dignitat per a tothom. Aquest enfocament és també l'únic mètode real per assolir la pau i la seguretat. No només el clima sinó també la salut són els aspectes que potser relaten la història més sòlida de la globalització i la necessitat de valors i accions compartits per promoure la seguretat arreu del món.

El meu credo es basa en construir i reforçar les dades, compartir les dades i actuar segons les dades. Aquesta és l'única base viable i realista per emprendre una acció rellevant i eficaç, atès que estem obligats a cercar responsabilitats comunes, en un món estretament connectat i interdependent.

És el que va passar a la campanya de lluita contra del tabac i l'èxit del primer congrés mundial en el camp de la salut pública. Havia fet una crida intensa el 1998, en el discurs d'acceptació: «El tabac mai no s'ha d'anunciar, subvencionar ni envoltar de glamur». És el que va passar quan la Síndrome Respiratòria Aguda Greu, una nova malaltia vírica infecciosa desconeguda, es va identificar, anomenar, mitigar i superar aquella mateixa primavera, després d'haver-se estès de manera precoç i ràpida per tot el món. És el que va passar amb la nostra iniciativa per convocar la Comissió de Macroeconomia i Salut, encapçalada per Jeffrey Sachs, que va demostrar

» No només el clima sinó també la salut són els aspectes que potser relaten la història més sòlida de la globalització i la necessitat de valors i accions compartits per promoure la seguretat arreu del món

clarament que la salut és una inversió en les persones, sens dubte, però també en l'economia.

En tots aquests exemples, vam enfortir l'OMS, vam millorar la salut mundial i vam crear béns públics mundials de gran importància, alhora que augmentàvem la transparència i la responsabilitat nacional i internacional. Fer front a oportunitats de renovació i també a riscos, optant per fer avançar l'agenda, fins i tot amb una oposició considerable, quan promovem el canvi i la innovació és, en la meua opinió, un component crític de lideratge. La determinació, i fins i tot el coratge, tenen una importància fonamental. Les visions i els discursos formidables per si sols no són allò que més compta. Una visió sense un pla, o un pla sense acció, no tenen gaire d'admirable.

L'única obligació concreta que vaig adquirir, ja el 2003, va ser incorporar-me al Consell de la Fundació de les Nacions Unides. Em vaig sentir profundament inspirada per Ted Turner i per la donació meravellosa i excepcional que va fer a les Nacions Unides el 1997. Al si de l'OMS havíem treballat amb la Fundació de les Nacions Unides quan va iniciar la seva ambiciosa agenda per promoure l'eficiència de les institucions de l'ONU i construint aliances, també amb les figures més importants del sector privat, per aprofitar millor la

combinació de capacitats a l'hora d'assolir resultats.

Bill i Melinda Gates i altres líders clau del sector de la salut pública actualment sens dubte s'han sentit inspirats pel fantàstic exemple de Ted Turner. Sense Gates, no hauria estat possible el nostre enfocament innovador ni l'establiment de GAVI Alliance, una iniciativa per a la vacunació infantil, juntament amb la història d'èxit de la salut pública. Tampoc si no haguéssim tingut la inspiració i la força per crear el Fons Global de Lluita contra la Sida, la Tuberculosi i la Malària.

Els darrers deu anys m'he centrat en assumptes fonamentals amb els quals m'he compromès al llarg de la meua vida com a enviada especial de l'ONU per al Canvi Climàtic, i després com a membre del seu Grup d'alt nivell sobre la sostenibilitat mundial, sobre l'amenaça de les armes nuclears i la seva proliferació, i la meua tasca com a membre de the Elders.

Pel que fa al canvi climàtic, com ja sabeu, el món està actuant massa lentament a l'hora de respondre davant d'unes dades clares i cada cop més evidents. El tipus de canvis en la política que es necessiten fan referència a la part més important dels nostres patrons de desenvolupament i l'ús que fem de l'energia. Hi ha molts països que es resisteixen a adquirir compromisos

per canviar, sobretot els majors emissors de gasos amb efecte d'hivernacle.

Dit d'una forma planera, el desenvolupament no és possible sense energia, i el desenvolupament sostenible no és possible sense energia sostenible. És per això que el secretari general ha llançat la iniciativa Energia Sostenible per a Tothom: per garantir l'accés universal als serveis d'energia moderns, per duplicar l'ús d'energia renovable i per doblar la taxa de millora quant a eficiència energètica en tot el món el 2030.

Aquest objectiu i molts d'altres requereixen la creació de partenariats i la participació activa del sector privat. No aconseguirem cap solució sense abans assumir responsabilitats compartides; ningú no pot dir «això no és cosa meua». Els bons negocis s'adonen que no poden assolir l'èxit al si de societats estancades. Tothom forma part d'aquesta missió.

Actualment hi ha un debat internacional important sobre els Objectius de Desenvolupament del Mil·lenni per després de 2015. Cada cop hi ha més persones conscients de la necessitat de prioritzar ara la desigualtat en aquest procés, de la mateixa manera que vam aconseguir incorporar ambiciosos Objectius de Desenvolupament Sostenible.

A l'edició de l'any passat del Fòrum Econòmic Mundial celebrat a Davos es

va tractar seriosament el perill de les desigualtats creixents, no només entre països sinó també entre les regions de cada país. La directora gerent del Fons Monetari Internacional, Christine Lagarde, va apuntar un tema essencial: «Una distribució més igualitària dels ingressos fa possible assolir més estabilitat econòmica, més creixement sostenible i societats més sanes». Les polítiques que s'apliquen són el nucli d'aquest tema. Crec que és un senyal per ser optimistes el fet que cada cop es dedica més atenció a aquest assumpte crucial, pel que fa tant als líders de cada país com a la necessitat de crear més béns públics.

La major part del temps la dedico avui dia al canvi climàtic, l'energia, la resolució de conflictes, el desenvolupament sostenible, els drets humans, les aliances globals en matèria de salut, els drets reproductius de les dones i, a tall d'exemple de la discriminació persistent i sovint oblidada contra les nenes i les dones, el matrimoni infantil, un tema que a the Elders pensem que ha de rebre tota l'atenció mundial.

En aquest assumpte es combinen diversos factors: determinades tradicions inacceptables, injustes i malsanes malmeten els drets de les noies joves, que pateixen molt abans d'assolir la maduresa i la independència: els fan deixar l'escola, interrompen la seva

formació i amenacen el seu futur. És vergonyós que aquestes nenes hagin estat seleccionades prèviament per limitar-ne les oportunitats, pel seu gènere, perquè han nascut en entorns de pobresa o pel lloc on els ha tocat viure.

Finalment, m'agradaria compartir amb tots vosaltres unes paraules sobre el grup the Elders, dirigit al principi per l'arquebisbe i premi Nobel de la Pau Desmond Tutu, i actualment per l'exsecretari general de l'ONU Kofi Annan, a la qual dedico cada cop més temps:

Som un petit grup de líders —avui dia en som deu— que he admirat i amb els quals he treballat prèviament, com ara l'expresident Jimmy Carter. Nelson Mandela ens va reunir el 2007. Ens va demanar «que oferíssim la nostra influència i experiència col·lectiva per donar suport a la recerca de la pau, que ajudéssim a tractar les causes més importants del patiment dels éssers humans i que promoguéssim els interessos comuns de la humanitat.» I ens en va inspirar la vocació: «Aquest grup pot parlar lliurement i sense embuts, i treballar tant de manera pública com lluny dels focus. Plegats treballaran per donar suport allà on hi ha por, promouran els acords allà on hi ha conflicte i inspiraran esperança allà on hi ha desesperació.»

Efectivament, va ser una crida poderosa que ens va donar a tots una lliçó

d'humilitat, que em portarà durant uns dies a Myanmar aquest mes i que combina els valors i la inspiració per assolir un veritable lideratge mundial.

Moltes gràcies, ◀